

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תתקפא

ערב שבת קודש
פרשת במדבר
א' בסיוון ה'תשע"ג

יוצא לאור עלידי
מכון ליובאוויטש שעליד
צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

שלפני חגי השבועות, והבאתם בחגי השבועות
עצמו לקריאת עשרת הדיברות, הורה הרבי נשיא
דורנו הוראה, ועל-מנת לפרסמה:

לאסוף ולכנס ילדי ישראל הן בנים והן בנות,
גם בימי התשלומין לחגי השבועות, ומה טוב -
עד י"ב בסיוון ועד בכלל, לכנסם פעם אחת, ומה
טוב - פעמיים: פעם אחת לכנסם בבתי-הספר
שם לומדים הם תורה, בהוספה על סדר לימודם
הרגיל, ועוד פעם לכנסם בבית-הכנסת, "מקום
שמגדלין בו תפילה".

על-דרך זה יש לנהוג בבתי-הספר ובתי-הכנסת
שבארץ-הקודש. ובארץ-הקודש בנוסף לזה יכנסו
אותם גם במקומות הקדושים, ובמיוחד בכותל
המערבי שאין השכינה זזה ממנו, ובמערות-
המכפלה (ובוודאי יקבלו רשיון לכך), וגם בקבר
רחל אימנו⁸⁸.

בשנת תשל"ט⁸⁴ הציע כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו
לערוך - ביום נפרד - 'כינוס תורה' גם לנשים,
בקשר לעניינים הנוגעים לנשי ובנות ישראל,
ובפרט טהרת-המשפחה, כשרות האכילה ושתייה
ונרות שבת-קודש ויום-טוב.

כמו-כן עורר אודות הדפסת קבצי חידושי-
תורה שנאמרו בהזדמנויות אלו, ובכלל.

ימי התשלומין:

עניינם - אצירת גילויי החג, שלא יאבדו
בטרדת הזמן⁸⁵.

ההוספה בתורה ובצדקה דימי התשלומין
שייכת גם אם בחגי השבועות נעשו כל העניינים
בשלימות, ונעשית באופן ד'מעלין בקודש' באופן
מיוחד בימים אלו⁸⁶.

בהמשך למדובר⁸⁷ אודות כינוסי ילדים בימים

(84) שיחת יום ב' דחגי השבועות, הנחת הת' סנ"ו.

(85) מדברי אדה"ז - ספר השיחות תרח"ץ עמ' 285.

(86) שיחת מוצש"ק במדבר תשל"ט, הנחת הת' ס"ט.

(87) בער"ח סיון תש"מ, לקוטי שיחות כרך כ"ג עמ' 249.

(88) משיחת ש"פ נשא תש"מ, לקוטי שיחות שם עמ' 259.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

א' בסיון ה'תשע"ג - ח' בסיון ה'תשע"ג

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	א' בסיון	הלכות מאכלות אסורות פרק ב-ד.	הלי שמיטה ויובל פרק ז.	מ"ע קנ. קנא. קנב. מל"ת קעב. קעד.
ש"ק	ב' בסיון	פרק ה-ז.	פרק ח.	מל"ת קעג. קעה. קעו. קעז. קעח.
א'	ג' בסיון	פרק ח-י.	פרק ט.	מל"ת קעט. קפ. קפח.
ב'	ד' בסיון	פרק יא-יג.	פרק י.	מל"ת קפא. קפב. קפד. קפה. קפג.
ג'	ה' בסיון	פרק יד-טז.	פרק יא.	מל"ת קפז. קפו. קפט. קצ. קצא. קצב.
ד'	ו' בסיון	פרק יז. הלכות שחיטה.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק יב.	מל"ת קצג. קנג. קצד. מ"ע קמו.
ה'	ז' בסיון	פרק ג-ה.	פרק יג.	מל"ת קא.
ו'	ח' בסיון	פרק ו-ח.	שאלו שלום וגוי. ספר עבודה והוא ספר שמיני.. הלי בית הבחירה.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע קמז.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זריחה חממה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד'	72 ד'							
ו', א' בסיון	3:27	4:27	4:51	5:55	9:10	12:37	1:11	7:27.2	7:53
ש"ק, ב' בסיון	3:25	4:25	4:50	5:54	9:10	12:37	1:12	7:27.9	7:54
א', ג' בסיון	3:24	4:24	4:50	5:53	9:10	12:37	1:12	7:28.7	7:55
ב', ד' בסיון	3:22	4:24	4:49	5:52	9:09	12:37	1:12	7:29.4	7:56
ג', ה' בסיון	3:21	4:23	4:48	5:52	9:09	12:37	1:12	7:30.1	7:57
ד', ו' בסיון	3:20	4:22	4:47	5:51	9:08	12:37	1:12	7:30.7	7:57
ה', ז' בסיון	3:19	4:21	4:46	5:50	9:08	12:37	1:12	7:31.4	7:58
ו', ח' בסיון	3:17	4:20	4:45	5:50	9:08	12:37	1:12	7:32.1	7:59

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.

** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.

*** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
במדבר	6:50	8:06	7:05	8:09	6:58	8:10	7:07	8:08
חג השבועות	6:53	8:10	7:08	8:12	7:01	8:13	7:09	8:11
נשא	6:55	8:12	7:10	8:14	7:03	8:16	7:11	8:13

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעליד צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יור: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

7474-ISSN 0793 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org

הכוללת בשר⁷³. כמו-כן שותים היום רביעית יין לשמחת יום טוב⁷⁴.

סעודת יום-טוב: "כ"ק אדמו"ר מהור"י צ"נ"ע היה שותה רביעית יין בכל סעודה של יום טוב...⁷⁵

חובתה המיוחדת של הסעודה בחג-השבועות - כדי להראות שנוח ומקובל לישראל יום שניתנה בו התורה⁷⁶. אך ודאי אין "לבסומי..."⁷⁷.

"מנהג הוא אצל רבותינו נשיאנו לומר 'תורה' בחג-השבועות בעת סעודת יום-טוב וגם לספר סיפור ממורנו הבעש"ט⁷⁸. ונכון לנהוג כך⁷⁹.

כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו היה נוהג להזכיר גם את משה רבינו ודוד המלך⁸⁰.

בהתוועדויות חג-השבועות [שהתקיימו ביום טוב שני לפני השקיעה] נהג הרבי נשיא דורנו לעורר על-דבר חינוך, ועל-דבר שיעורי חת"ת.

בעניין זה בגיליון תשע"ט, וראה 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' שח. זאת, גם בחלב וחמאה, אך כמובן, מלבד גבינה קשה שממתינים אחריה שש שעות (רובן ככולן של הגבינות הכשרות למהדרין בארה"ק כיום, אינן "קשות").

"וראה פמ"ג לשו"ע יו"ד סי' פט, שפתי-דעת ס"ק ז, דהפסק שעה - מחליף קינוח" (אג"ק כרך כ עמ' רפט, שערי הל' ומנהג יו"ד סי' יא). ההמתנה (אפילו בשש שעות מבשר לחלב) היא מנמ"ר האכילה של סוג אחד עד תחילת האכילה של הסוג השני, ולא מנמ"ר הסעודה או ברכה אחרונה עד תחילת הסעודה (דגול מרבבה ר"ס פט, ודלא כערוה"ש שם סו"ד).

(73 **מצוה** - שו"ע אדה"ז סי' תקכ"ט ס"ז. וראה חוה"מ כהלכות פ"א ס"ז.)

(74 **חובה** - שו"ע אדה"ז שם. וצ"ל רביעית, 'תורה אור' לאדה"ז עמ' 198.)

(75 ממאמר ד"ה שיר השירים דשבת הגדול ה'תשכ"ה ס"ב ('תורת מנחם' כרך מג עמ' 142). הנהגה זו, שייכת לכאורה לעניין "קביעת סעודה על היין" (שו"ע אדה"ז סי' תקכ"ט ס"ד. וראה הנסמן ע"ז ב'התקשרות' תקל"ט. משא"כ המובא בשיחת יום ב' דחג הסוכות תשס"ז ס"א (שם, כרך טו עמ' 45) ובהתוועדות שמחת בית השואבה תשי"ט ס"יא (שם, כרך כד עמ' 75) בהערה 5 שם מופיע הלשון "גם בתוך הסעודה" [שלא ככתוב ב'התקשרות' שם], אבל בפשטות, כבמקור הקודם, הנושא שייך לכאורה רק ל"שמחת יו"ט").

(76 שו"ע אדה"ז סי' תצד סעיף חי. וראה רשימות-דברים (חטריק) ח"א עמ' שלב.)

(77 רשימת כ"ק אדמו"ר, ספר-המנהגים עמ' 38 וש"נ.)

(78 ספר-השיחות תש"ד עמ' 140.)

(79 תורת מנחם תשכ"ד כרך מ, עמ' 57.)

(80 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' שיא.)

יש מנגנים בהתוועדות זו ניגוני רבותינו נשיאנו ועל-פי הסדר שהורה הרבי בהתוועדויות דראש-השנה, ועוד. לפני כל ניגון מכריזים שם בעל הניגון. ניגון ג' תנועות (להבעש"ט, הה"מ ואדה"ז), א"ל אתה (אדה"ז), ניגון מקהלת אדמו"ר האמצעי, ימין ה' (הצ"צ), לכתחילה אריבער (מהר"ש), ניגון הכנה (רש"ב), הבינוני (הרי"צ), הוא אלוקינו / אתה בחרתנו (הרבי), ניגון הקפות (הרלוי"צ - אביו של הרבי). לאחר זה מנגנים כפי שהיה הסדר בסוף ההתוועדויות הגדולות (למעט שנים תשמ"ז ואילך): ניגון הכנה, ד' בבות, נייע זשוריצי.

ה'תהלוכה' לבתי-הכנסת לשמח יהודים בשמחת יום טוב וכו', שייכת במיוחד לחג-השבועות⁸¹.

יום חמישי

ז' בסיון - אסרו-חג⁸²

כנהוג בכל שלושת הרגלים (וקל-וחומר בזמן מתן-תורה), עורכים בכל אסרו-חג [או בימים הסמוכים לו] 'כינוס תורה' בכל מקום שאפשר. כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו היה משתתף בזה בשיחה מיוחדת שאמר בהתוועדות דחג-השבועות לכבוד הכינוס⁸³.

(81 לקוטי-שיחות כרך ח עמ' 252. וראה 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' שיב. התהלוכה הראשונה היתה בשנת תשט"ו ('התקשרות' גיליון מה עמ' 9. גיליון פט עמ' 17 הע' 7, וש"נ).

(82 על השמחה המיוחדת ביום זה, ראה שו"ע אדה"ז סי' תצד ס"ט. נתבאר בלקוטי-שיחות כרך כח עמ' 24. ובלה"ק בס' 'שולחן המלך' ח"ב עמ' קמא.)

לבני חו"ל: יום-טוב שני. בהדלקת נרות מברכות: 'להדליק נר של יו"ט ו'שהחינו'. ערבית, קידוש וברה"מ של יו"ט. בשחרית מוציאים ב' ס"ת, י"ג מידות וכו' כדאמתול, בספר הראשון קוראים ה' קרואים בפ' ראה 'כל הבכור', ח"ק. בספר השני קוראים למפסיר כדאמתול. הפטרה בחבקוק (ספ"ב): 'וה' בהיכל קדשו...'. הזכרת נשמות (ולא ביום א' דחנה"ש), אב הרחמים, מוסף כדאמתול, ונושאים כפיים גם היום. קידוש וברה"מ של יו"ט (ביום ב' אין מנהג לאכול מאכלי חלב - ע"פ לוח כולל חב"ד]. הרבי התוועד בסוף יום ב'. למחרת, יום ח' סיון - אסרו-חג.

בדבר בני חו"ל הנמצאים ביו"ט בארה"ק ולהיפך - ראה הנלקט בס' 'נתיבים בשדה השליחות' עמ' קג ואילך.

(83 שיחת יום ב' דחנה"ש תשל"ח ס"ט.)

הבאת הביכורים בכוח עצם הנשמה

מה חידש הבעל-שם-טוב באהבת ישראל לאנשים פשוטים, מה הוסיף עליו המגיד, וכיצד תכלית העניין בא לביטוי בדברי אדמו"ר הזקן?
 מדוע ביכורים דווקא, מבין שאר מתנות כהונה, שייכים למתן תורה?
 וכיצד הדבר בא לידי ביטוי בהבאת זרון צדקה לתלמיד חכם?
 בביכורים מתגלה מעלת הנשמה כפי שקדמה לכל דבר • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

ג. כ"ק מו"ח אדמו"ר היה נוהג לברך קודם חג השבועות: קבלת התורה בשמחה ובפנימיות. ובכך: בשלמא בנוגע לפנימיות – יכולים לחשוב שאין הזולת יודע מה נעשה אצלו בפנימיותו; אבל בנוגע לשמחה – הרי זה צריך להיות ניכר בגילוי, בריקוד, בקול (שירה), ובקווי הפנים. ובמילא, כאשר לא רואים את השמחה בגילוי, יש צורך לעורר על זה.

ולהעיר: בדרך כלל צריכה להיות ההנהגה באופן ש"אל תדין את חברך כו"⁴, "הוי דן את כל האדם לכף זכות"⁵, וצריכים להיזהר שלא לומר על יהודי דברים קשים ("א שווערן וואַרט"), ובכלל, מי עשאו שופט לפסוק על יהודי.

ועוד זאת, שיתכן שכאשר פוסק דינו של פלוני פוסק הוא את הדין גם על עצמו – כידוע הביאור⁶ בדברי המשנה⁷ "לפני מי אתה עתיד ליתן דין

א. כ"ק אדמו"ר נטל ידיו הקדושות לסעודה, והורה לנגן ניגון שמח, באמרו, שהפתיחה צריכה להיות בניגון של שמחה.

אחר כך אמר: כיון שחג השבועות שייך לבעל שם טוב, להיותו יום ההילולא שלו¹ – ינגנו את התנועה של הבעל שם טוב (וציוה לנגן הניגון שלש תנועות – של הבעש"ט, הרב המגיד ואדמו"ר הזקן).

אחר כך ציוה לנגן ניגון על תיבות של פסוק בתהלים² [וניגנו הניגון "אך לאלקים דומי נפשי"³].

* * *

ב. ציוה לנגן ואמר מאמר דיבור-המתחיל וידבר אלקים גו'.

* * *

(4) אבות פ"ב מ"ד.

(5) שם פ"א מ"ו.

(6) ראה לקו"ש ח"ד ע' 1207 ואילך. ח"ו ע' 283 ואילך. ועוד.

(7) אבות רפ"ג.

(1) לקו"ד ח"א לב, א. ועוד.

(2) כנראה בגלל השייכות של שבועות לדוד המלך, שנסתלק בעצרת (ירושלמי ביצה פ"ב ה"ד. ועוד). המו"ל.

(3) תהלים סב, ו.

נושא את כפיו בברכה עם כוהנים גדולים כדי להתחנך במצוות⁶⁶.

כשהכוהנים נושאים כפיהם במוסף של יום-טוב ואמר הקהל "ריבונו של עולם..." – בשעה שהכוהנים מנגנים דווקא, אבל כשהכוהנים אומרים את התיבות, צריך לשמוע. כשמנגנים הכוהנים לפני התיבה "וישם", ואמר הקהל "ריבונו של עולם... הצדיק". כשמנגנים לפני תיבת "לך" – "ואם... אלישע". כשמנגנים לפני תיבת "שלום" – "וכשם... לטובה". וכשהכוהנים אומרים תיבת "שלום", מסיימים "ותשמרני ותחנני ותרצני". 'אדיר במרום' אומרים אחר עניית אמן, כשעדיין הטלית על פניו⁶⁷.

הכוהנים נשארים על הדוכן עד אחר סיום 'קדיש תתקבל'. כך נהגו אצל הרבי. במקום שיורדים הכוהנים לפניכן, יש להימנע מלומר להם אז 'יישר-כוח'⁶⁸.

היום יום השנה להסתלקות מורנו רבי ישראל בעש"ט נבג"מ זיע"א (תק"כ), ומנוחתו כבוד במז'בוז⁶⁹.

מאכלי חלב⁷⁰: נוהגים לאוכלם בשחרית אחר קידוש⁷¹. אחר-כך מברכים ברכה אחרונה וממתינים שעה אחת⁷², ואוכלים סעודת יום-טוב,

לא הביא את בנו בן השש לנשיאת-כפיים (תשורה' לנישואי רוט-דרוק, כ"ט תשרי תשס"ב עמ' 151). וכן בנטעי גבריאל הל' יו"ט ח"ב, הל' נ"כ פרק סב ס"ו.

(66) שו"ע אדה"ז סי' קכח סמ"ט.

(67) 'רשימות', היום יום וס' המנהגים שם.

(68) ראה משנה-ברורה סי' קכח ס"ק ס. ואפשר לברכם רק בהושטת-יד ותירלא. הרבי היה מברך כל כוהן: "יישר-כוח, כוהן!".

(69) על הדיון והמסקנה בקשר ליום ההסתלקות, ראה בספר-השיחות תרצ"ט עמ' 333, וש"ג, וב'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' שי. אודות ההסתלקות, ראה רבי ישראל בעש"ט הוצאת קה"ת, כפר-חב"ד תשמ"ו, ח"ב פרק כד. צילום המצבה, ב'ימי חב"ד' ביום זה.

(70) שו"ע אדה"ז סי' תצד סט"ז. בטעמי המנהג (שלא יכלו לשחוט ולהכשיר הכלים בשבת; לפי שדוד המלך נסתלק בעצרת והיו כל ישראל אוננים בו ביום ואסורים באכילת בשר; מפני שהתורה נמשלה לדבש וחלב) – ראה בארוכה בקובץ 'אהלי שם' כרך ו' עמ' רא ואילך, וש"ג.

(71) מנהג אדמו"ר מהוריי"צ – 'רשימות היומן' עמ' רה. מנהג הרבי – 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' שז. לוח כולל-חב"ד.

(72) של"ה מסכת שבועות ד"ה ההפטר, ומצינים לש"ך יו"ד סי' פט ס"ק טו. 'שערי הלכה ומנהג' חיו"ד סי' יא (וראה מה שכתבתי

נשמות⁵⁷.

מי שהוריו בחיים, יוצא מבית-הכנסת בזמן הזכרת נשמות. אָבֵל (רח"ל) בשנה הראשונה למות אביו או אימו, נשאר בבית-הכנסת אך אינו מזכיר נשמות⁵⁸.

רבותינו נשיאינו דייקו לאחוז בעץ החיים של הספר-תורה בעת אמירת "זיכור"⁵⁹.

בהזכרת נשמות אומרים: "בן/בת פלונית"⁶⁰. "וכידוע מנהג החסידים להזכיר גם את כ"ק מו"ח אדמו"ר (וכן את רבותינו נשיאינו שלפניו, בנוגע לאלו שהכירו אותם), שזהו עניין שפעולתו היא עבור האומר..."⁶¹.

אומרים 'אב הרחמים'. גם מי שאינו מזכיר נשמות, אומר 'אב הרחמים'⁶². אשרי, יהללו, חצי-קדיש. תפילת מוסף:

* בפסיקה "ומנחתם ונסכיהם" אומרים (במקום "ושעיר לכפר") "ושני שעירים לכפר"⁶³.

* בפסיקה "אלוקינו... מלך רחמן" צריך לומר כפי שנתקן במהדורת תשל"ח בסידור 'תהילת ה' (בהסכמת הרבי) על-פי סידורי חב"ד הישנים: לְנוֹיָהֶם (ולא כפי שהיה בעבר גם בסידור 'תהילת ה': "לְנוֹיָהֶם").

נשיאת כפיים: הכול מכסים את פניהם בטלית, וגם את הילדים מכניסים תחת הטלית. גם ידי הכוהנים מכוסות בטלית⁶⁴. כוהן קטן שהגיע לחינוך (ואפילו מגיל שש⁶⁵),

(57) בחו"ל מקיימים הזכרת נשמות ביום-טוב שני, כדלהלן הערה 82.

(58) הוראת אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע, 'אוצר מנהגי חב"ד' אלול-תשרי עמ' רכא, וש"ג.

(59) לקוטי-שיחות כרך יד עמ' 233. 'המלך במסיבו' ח"א עמ' שט. (60) סידור 'תורה אור' עמ' 259, וכן נהג הרבי, 'המלך במסיבו' ח"ב עמ' קסו.

(61) משיחת אחש"פ תשכ"ו, תורת מנחם כרך מ"ז (תודה למערכת 'הנחות בלה"ק'). ועפ"ז יש להזכיר את כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו. (62) כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ, 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' רכ. והוראת הרבי שכן נכון לנהוג – 'המלך במסיבו' ח"ב עמ' נח-נט.

(63) שעיר אחד עם שתי-הלחם, ועוד שעיר לחובת היום. שעיר-הכולל פ"מ סט"ו. קובץ 'גידול תורה' ברוקלין, גיליון יב.

(64) היום-יום, טו בתשרי. לקוטי-דבורים ח"א עמ' 58. 'ציצית הלכה למעשה' פ"ב סכ"ז-כח וש"ג.

(65) סיפר הרה"ח ר' אשר-לעמיל שי' הכהן, שהרבי שאלו מדוע

וחשבון, דין ואחר כך חשבון – שלכאורה, היה לו לומר חשבון ודין, שהרי על-פי החשבון פוסקים את דינו – שאין פוסקים דינו של אדם למעלה עד שלא יפסוק בעצמו מהו העונש על עניין כזה, ולכן מזמינים לו אדם שעבר עבירה זו, וכאשר פוסק את דינו של הזולת, אזי פוסקים גם את דינו (אף שהוא בעצמו לא היה פוסק דין על עצמו, מצד אהבת עצמו, ש"על כל פשעים תכסה אהבה"⁸). וזהו "דין וחשבון" – שתחילה ישנו ה"דין" שפוסק על הזולת, ואחר כך עושים עמו "חשבון", שגם הוא במצב כזה כו'.

אבל, ביחד עם זה, מובן וגם פשוט, שכאשר יהודי (ובפרט מוכיח) רואה אצל חברו דבר לא טוב, או שחסר אצלו דבר טוב, צריך להוכיחו ולעוררו על תיקון הדבר, ולא להימנע מלהוכיח אותו בגלל הלימוד זכות שבודאי בפנימיותו טוב הוא, אלא שמצד ענוה, או סיבה אחרת, לא בא הדבר לידי גילוי, וכיוצא בזה.

– לימוד זכות על חברו לא יכול להיות באופן שיגרום נזק לחברו, שבגלל הלימוד זכות יימנע מלהוכיח אותו, ובמילא יישאר חברו במעמדו ומצבו הקודם, אלא ודאי צריך להוכיחו ולעוררו על תיקון הדבר.

וסיים כ"ק אדמו"ר: היו בשמחה, ובאופן שיהיה הדבר ניכר בגילוי. תאמרו לחיים ותנגנו ניגון של שמחה.

(והוסיף בכתב-שחוק): ישנם כאלה ("עולם ש"ע")⁹ שה"עצה" שלהם להתגלות השמחה היא... צביטת הלחיים ("קנייפן די באַקן") שעל-ידי זה יהיו נראים הפנים מחייכים ושמחים. אבל תורת החסידות מציעה עבודה קלה יותר לפעול התגלות השמחה¹⁰.

* * *

ד. כ"ק¹¹ מו"ח אדמו"ר אמר תורה מהבעל שם

(8) משלי י"ד, יב.

(9) ראה גם תורת מנחם – התוועדות ח"ה ס"ע 144.

(10) ברשימת ההנחה חסרים כאן איזה תיבות (המו"ל). וברשימה אחרת איתא, שהדרך היותר טובה לפעול ענין השמחה היא – ע"י ריקוד.

(11) שיחה זו (ס"ד ח) הוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר (באידית) ונדפסה

טוב¹² אודות עניין אהבת ישראל גם לאנשים פשוטים:

"תפילין דמארי עלמא מאי כתיב בהו, ומי¹³ כעמך כישראל גוי אחד בארץ"¹⁴. והיינו, שבני ישראל הם התפילין של הקב"ה. בתפילין יש תפילין של יד ותפילין של ראש – ששניהם מצוה וחייבים בברכה [ברכה אחת, או ב' ברכות, כהדעות בזה¹⁵], והסדר הוא שהנחת תפילין של יד קודמת להנחת תפילין של ראש. וכן הוא גם בתפילין דמארי עלמא, שתפילין של יד – מארי עובדין טבין (אנשים פשוטים מקיימי מצוות), קודמים לתפילין של ראש – מארי השגה (לומדים ויודעי תורה).

תורה זו עוררה אצל יהודים רבים רגש של אהבת ישראל גם ליהודים פשוטים – מצד המעלה היתירה דמארי עובדין טבין לגבי מארי השגה, וכמבואר בריבוי מקומות שאצל אנשים פשוטים מתגלית פשיטות העצמות¹⁶.

ה. ידוע גם מה שסיפר¹⁷ הרב הצדיק ר' זושא לאדמו"ר הזקן מה ששמע מאחיו הרב הצדיק ר' אלימלך, שאצל הרב המגיד היו משמרות של תלמידים לשמשו, ופעם אחת, בעת המשמרה שלי – מספר ר' אלימלך – קרא לי הרב המגיד ואמר: שומע אתה, מלך, מה שאומרים במתיבתא דרקייע, שאהבת ישראל פירושה לאהוב רשע גמור כמו צדיק גמור¹⁸.

ומובן, שמאמר המגיד הוא הוספה וחידוש על מאמר הבעל שם טוב – כי הבעל שם טוב דיבר רק אודות אנשים פשוטים, ואילו המגיד הוסיף שצריכים לאהוב גם רשע גמור, ויתירה מזה, שהאהבה לרשע גמור צריכה להיות בהשוואה כמו

בלקו"ש ח"ב ע' 299 ואילך. – במהדורא זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ ע"י המו"ל.

(12) ראה כתב שם טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספות ס"ב. וש"נ.

(13) דברי הימים א' יז, כא. ועוד.

(14) ברכות נ, א.

(15) ראה שו"ע אדה"ז או"ח ס"ה ס"ג ואילך.

(16) ראה כתב שם טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספות סקנ"ה ואילך. וש"נ.

(17) סה"ש קיץ ה'ש"ת ע' 116.

(18) להעיר מתומר דבורה פ"ב.

הנדפסים שם³⁸.

באשמורת הבוקר, מעט לפני עלות-השחר, נוהגים לטבול במקווה ארבע טבילות³⁹.

לאחר מכן, כשעלה השחר, יצא לצרכיו וייטול ידיו שלוש פעמים על כל יד (ולמעשה – נוטלים אז לסירוגין כמו תמיד), עם כל ההקפדות כדי נטילת-ידיים לסעודה, ואז יברך את כל הברכות: "על נטילת ידיים"⁴⁰; "אשר יצר"⁴¹; "אלוקי נשמה"³⁹; הברכות הקצרות, "המעביר שינה" ו"ברכת התורה"⁴².

לאחר סיום הלילה טוב לישון מעט, כדי שיהיה אפשר להתפלל כוונה⁴³.

שחרית: בבית-המדרש של רבותינו נשיאינו התחילה התפילה בשעה הרגילה בכל שבת ויום-טוב⁴⁴.

הלל שלם⁴⁵, קדיש תתקבל. שיר-שליים ליום רביעי, הושיענו, קדיש יתום.

מתקנת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו: כל בני ישראל, גם הקטני-קטנים/ות (מבן חודש ומעלה, ואף לפני כן⁴⁶) יהיו בבית-הכנסת (לכל הפחות)

מוהרש"ב ח"א עמ' יח. היום-יום י"א אדר"א. ועוד.

(38) 'אוצר' ס"ע רנב.

(39) שער-הכוונות, מונבא בכף-החיים ס' תצד ס"ק ז, וב'תיקון'. יש לטבול קודם עלות-השחר לדעת הגרא"ח נאה ז"ל.

(40) "הוראה בחשאי" – 'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"א ר"ס ד. וב'היכל מנחם' ח"ב עמ' ריג נדפסה הוראה ב'יחידות' שכן מנהגנו בפועל.

(41) בקצות-השולחן ס' ה ס"ב ובבדי-השולחן שם ס"ק ג כתב, שאם לא יצא לצרכיו לא יברכה, כי ברכה זו אינה חלק מברכות-השחר שנתקנו תמיד, וכבר כתב כן הברכ"י יוסף ס' ו ס"ק ג בשם האריז"ל, ע"ש. אבל ראה ב'יחידות' שבהערה הקודמת.

(42) סידור אדמו"ר (הוספות לשו"ע ח"א עמ' 347. במהדורה החדשה ס"ע תרח).

(43) לקוטי-שיחות כרך יד עמ' 225. וראה היום-יום י' בשבט, בשם אדמו"ר הצמח-צדק: "מוטב לאכול כדי להתפלל מאשר להתפלל כדי לאכול".

(44) 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' ש.

(45) ראה בס' "מאמרי אדה"ז ע"פ התורה והמועדים" ח"א עמ' שמא, שעיקר ההלל (התגלות הכתר הוא הרצון, ע"ש), הוא בחג השבועות.

(46) לקוטי-שיחות כרך כג עמ' 251, ועמ' 256 (אם הבריאות מרשה להם – ראה לעיל הערה 7). וכמובן על המארגנים להשתדל למניעת הפרעות מהם (ראה שו"ע אדה"ז ס' צח סוס"א וס"י קכד

ס"ס י מהשל"ה).

בעת קריאת עשרת הדיברות⁴⁷.

מוציאים שני ספרי תורה. י"ג מידות – פעם אחת⁴⁸. "ריבוננו של עולם", בריך שמייה⁴⁹. שמע, אחד אלוקינו, גדלו וכו' עד "ישועה ורחמים".

אין קוראים מגילת רות⁵⁰, ואין אומרים 'אקדמות'⁵¹.

בספר הראשון קוראים בפרשת יתרו מ"בחוודש השלישי" עד סוף הפרשה. את עשרת-הדיברות קוראים ב'טעם העליון'⁵². בשעת קריאת-עשרת הדיברות – עומד הקהל, ופניו אל ספר-התורה⁵³.

מניחים את הספר השני על הבימה מימין הספר הראשון⁵⁴, ואומרים חצי-קדיש. הגבהה וגלילה.

בספר השני קוראים למפטיר בפרשת פינחס (כה, כו) 'וביום הביכורים', ומפטירים במרכבה דיחזקאל⁵⁵. מעלים גדול וחכם למפטיר. ויש נוהגים שגם הקורא הפטרה זו בלחש עם המפטיר קורא אותה בעמידה, מפני כבודה⁵⁶.

בארה"ק, לאחר ברכות ההפטרה – הזכרת

(47) לקוטי-שיחות כרך כח עמ' 315.

הטעם כמובא בלקו"ש (כג, עמ' 254) מפסיקתא דר"כ, שקריאת עשרת-הדיברות היא בדוגמת יום מתן-תורה, ולכן יש לכנס את ילדי ישראל לשמיעתה אז. והרי ברור שהכוונה בזה היא דווקא לקריאתה בציבור כתקנת חז"ל.

על-כן, בתי-חב"ד רבים מארגנים מניין מיוחד לקריאת התורה בשעה הנחה לילדים, ובו שישא אנשים שלא שמעו עדיין את הקריאה (או שבשעת שמיעתם התנו שאם יזכו לשמוע באופן כשר אח"כ עם הילדים, הרי עכשיו הם מכוונים שלא לצאת כלל), ואח"כ אמירת הפסוקים, דברי התעוררות, ומחלקים פרסים וכו'. בדבר עריכת הגרלות, עדיף לארגן זאת באיסרוחג, ואז גם להעניק בפועל את כל הפרסים (גם כאלה שהם מוקצה) לזוכים.

(48) מסתבר שגם המתפלל בבי"כ שלפי הנוסח שלהם אומרים זאת ג"פ, א"צ לומר זאת עמהם (ראה תהלה-לדוד ס' ס"ק ז, ושו"ת אגרות-משה או"ח ח"ג ס' פט).

(49) סידור אדה"ז.

(50) פסקי הסידור אות קסו. ואכן מנהג זה אינו נהוג כלל אצל חסידי חב"ד, אף שהובא בשו"ע אדה"ז (ס' תצ ס"ז, תצד ס"ג) – 'המלך ממסיבו' ח"א עמ' קע"ב. רצו. וראה 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' ש.

(51) זו ההוראה לרבים ולדורות – ספר-המנהגים שם, לקוטי שיחות חל"ג עמ' 231.

(52) לוח כולל-חב"ד, משו"ע אדה"ז ס' תצד ס"א.

(53) ספר-המנהגים עמ' 44. וראה 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' דש.

(54) רמ"א ס' קמו ס"ח.

(55) לוח כולל-חב"ד, משו"ע אדה"ז שם ס"ה.

(56) לוח כולל-חב"ד, משו"ע אדה"ז שם ס"ו.

"כדאי ונכון שיתחילו [הבנות] להדליק פעם הראשונה תיכף בחג השבועות, שאז יברכו שהחיינו גם על התחלת קיום מצוות הדלקת נר יום-טוב... והמהדרות להתחיל בשבת-קודש הקודמת - יקנו להן שמלה חדשה"²⁶.

הנוסח בברכת 'שהחיינו' (תמיד) הוא: "לזמן הזה" הלמד בחריק²⁷.

ממתינים להתפלל ערבית של חג עד לאחר צאת הכוכבים, כדי שיושלמו מ"ט ימי ספירת-העומר 'תמימות התיינה', לפני שנכנס יום-טוב²⁸.

יום רביעי

ו' בסיוון, חג השבועות

החלטות טובות: "חג-השבועות הוא זמן המוכשר לעשות הכול לטובת לימוד התורה והעבודה ביראת-שמים, וכן להתעסק בתשובה בהנוגע לתורה באין מפריע משטן המקטרג, כדוגמת זמן התקיעות בראש-השנה ויום הקדוש צדום הכיפורים"²⁹.

תיקון ליל שבועות:

נהגו כל ישראל להישאר ערים בליל שבועות. רובם נהגו, וכן מנהגנו, לומר 'תיקון' כנדפס³⁰. מי שלא הספיק לסיימו בלילה, יסיימו ביום³¹.

שאישי המדליק לא יברך שהחיינו (בהדה"נ), אך בספר-המנהגים עמ' 60 נאמר רק שמי שמברך בהדלקה, לא יברך גם בקידוש.

(26) 'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"א עמ' רסא. וראה שם ובשולי הגליון אודות ברכה בלא בגד חדש.

(27) כך מודפס בכל סידורי חב"ד. ראה בנושא זה ובדברי הרבי בו באריכות בגליון תסב עמ' 19 הע' 43.

(28) שו"ע אדה"ז סי' תצד ס"ב.

(29) היום-יום, ד סיוון, מתוך מכתב לבני הישיבות, מאג"ק אדמו"ר מהור"צ ח"ה עמ' עו. והורה כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו: "מכתב זה, צריכים ללמוד, וגם לפרסמו בין אלה שאינם יודעים אודותיו" ('תורת-מנחם - התנועותיות' תש"י, עמ' 92). וראה ספר-השיחות

תש"ב עמ' 119.

(30) שו"ע אדה"ז סי' תצד ס"ג, ע"פ המ"א שם, ומקורו מזוהר פ' אמור (צח,א), הנאמר גם ב'תיקון' עצמו, ש'חסידיהם הראשונים לא היו ישנים בלילה זה, והיו עמלים בתורה". וראה 'התנועותיות' תש"נ

ח"ג עמ' 133.

(31) הוראת אדמו"ר מהור"צ למנהלי הישיבה קודם חג השבועות תש"ד, 'קובץ ליובאוויטש' גיליון 3 עמ' 35.

הכרזת כ"ק אדמו"ר מהור"ש ב"נ ע"כ³²: "יש תחת ידי כתביד אדמו"ר האמצעי, וכתוב שם שהוא מבטיח למי שיהיה ניעור בליל שבועות כל הלילה, שזוכה ל'כתר תורה'".

"היו לילות שלא קראו בליובאוויטש קריאת-שמע שעלי-המיטה: שביעי-שליפסח, הושענא רבה, ליל שבועות, וליל ראשון של פסח.

"בכלל, בכל לילה נהג כ"ק [אדמו"ר מהור"ש ב] לקרוא קריאת-שמע (פרשה ראשונה³³) בהגיע חצות לילה, אפילו אם נשאר עד לאחר מכן (אפילו כל הלילה), אלא שלא הבחינו בכך. בלילות שלא היה קורא קריאת-שמע שעלי-המיטה - כנ"ל - היה מדבר לפעמים בעניין קריאת-שמע, ולפעמים בפירוש המילות דקריאת-שמע"³⁴.

תיקונים לנוסח 'תיקון ליל שבועות'³⁵:

"(א) בכל הדפוסים שראית³⁶, הסיום דספר יצירה הוא: '...נאמנת בפנים... אחד בפה ואחד בלב'.

"ואינו נכון. כי (נוסף לזה שחסר סיום בדבר טוב, הרי) נוסח זה אינו מובן כלל. וצריך להיות, כמו שהוא בכמה וכמה הוצאות דספר יצירה הנדפס כספר בפני-עצמו: '...נאמנת. ג' רעות ללשון: דיבור רע, והמלשין, והמדבר אחד בפה ואחד בלב. ג' טובות ללשון: שתיקה, ושמירת הלשון, ודיבור אמת'.

"(ב) ומעניין לעניין: ב'תיקון' שנדפס בסלאוויטא (ועוד) בהעתקת מאמרו של רשב"י: 'אנן בחביבותא תליא מילתא, דכתיב...', הובאו רק שני פסוקים.

"וצריך להיות ככזוהר: אנן בחביבותא תליא מילתא, דכתיב: 'ואהבת את ה' אלוקיך', וכתביב: 'מאהבת ה' אתכם', וכתביב 'אהבתי אתכם אמר ה'". נוהג נפוץ בין אנ"ש שלא לומר את נוסחאות ה'הי רצון' ושלא לכוון ה'כוונות' כנדפס ב'תיקון'³⁷. כמו-כן אין אומרים כלל את ה'קדישים'

(32) ספר-המנהגים עמ' 44, מ'ספר השיחות - תורת שלום' עמ' 3.

(33) ספר-השיחות תרצ"ו עמ' 1, וש"נ.

(34) ספר-השיחות תש"ב עמ' 100.

(35) לקוטי-שיחות כרך ח עמ' 315, בשינויים קלים.

(36) בהוצאת 'רדלהיים' (ודפוס-צילום שלה בהוצאת 'אשכול', ירושלים תשל"ה עמ' 158) נתקנו שתי טעויות אלו כפנים.

(37) ראה 'המלך במסיבו' ח"א עמ' ריח. וע' בכיו"ב: אג"ק אדמו"ר

לצדיק גמור.

ו. ואדמו"ר הזקן אומר¹⁹ שאהבת ישראל היא למגדול ועד קטן, אהבה כמו "אחים ממש", שזוהי אהבה עצמית.

וזוהו "ואהבת לרעך כמוך"²⁰ - כמוך ממש: כשם שאהבת עצמו היא אהבה עצמית, שאינה מצד חשבונות,

- שלכן, "על כל פשעים תכסה אהבה"⁸, היינו, שגם כאשר האדם מכיר בפשעיו (כיון שהפשעים

- היא אהבה עצמית²⁴.

ב) בעומק יותר: כל בני ישראל הם דבר אחד. זהו עצם אחד שנמשך ובא בכל אחד מהחלקים השונים²⁵. ואם כן, אין זו אהבה לזולת, אלא לו עצמו.

ז. ויש לומר בדרך אפשר שבמאמר אדמו"ר הזקן יש הוספה על מאמר המגיד:

מאמר המגיד שצריכים לאהוב רשע גמור כמו צדיק גמור - הוא עדיין מצד הבנה²⁶ ומדידה.

ישנם כאלה שה"עצה" שלהם להתגלות השמחה היא...

צביטת הלחיים, שעל-ידי זה יהיו הפנים נראות מחייכות

ושמחות, אבל תורת החסידות מציעה עבודה קלה יותר

והראיה היא מזה גופא שמדגישים חילוקי דרגות כו', ואומרים שצריכים לאהוב כמו צדיק גמור.

אבל אהבת עצמו אינה מדודה, שהרי הוא אוהב את עצמו, את העצם שלו. ובאופן כזה היא אהבת ישראל של "אחים ממש".

ח. על-פי זה מובנת שייכות אהבת ישראל למתן תורה:

לקבלת התורה הוצרכה ההקדמה של אהבת ישראל - "ויחן שם ישראל", "כאיש אחד"²⁷, וכמבואר במדרשי חז"ל²⁸ שבשביל מתן תורה הוצרך להיות מספר ששים ריבוא, כולם בשווה, ללא חילוק בין אחד לחבירו.

יום" כח ניסן).

(24) קובץ מכתבים אודות אמירת תהלים ע' 192 (אגרות-קודש אדמו"ר מהור"צ ח"ב ע' תקכד).

(25) ראה לקו"ש ח"ב ע' 435 ואילך.

(26) כי, האהבה לרשע גמור היא מאותו טעם שאהבת ישראל צריכה להיות גם לאנשים פשוטים, להיותם תפילין דמארי עלמא, תפילין של יד, מארי עובדין טבין - דכיון ש"אפילו פושעי ישראל מלאים מצוות כרמוך" (ראה חגיגה בסופה. וש"נ), נמצא, שאפילו רשע גמור יש בו המעלה דתפילין דמארי עלמא (מהנחה בלתי מוגה).

(27) יתרו יט, ב ובמכילתא ופרש"י.

(28) מכילתא שם, יא. דב"ר פ"ג, ח.

(19) ראה תניא פרק לב.

(20) קדושים יט, יח.

(21) ראה תורת מנחם - התנועותיות ח"ב ריש ע' 205. ס"ע 210.

וש"נ.

(22) פ' ראה יד, א.

(23) אגרות-קודש אדמו"ר מהור"צ ח"ג ע' תכה (נעתק ב"היום

וההסברה בזה – שעלידי אהבת ישראל, ויחן כאיש אחד, ללא התחלקות, מעוררים את עצם הנשמה, שכן, ההתחלקות שבין יהודי אחד לחבירו היא רק בכוחות פרטיים, אבל מצד עצם הנשמה שווים כולם.

ועלידי זה יכול להיות עניין מתן תורה – שאז מקשר הקב"ה כביכול את העצם שלו, "אנכי", עם העצם של בני ישראל (שמצד העצם, הנשמות מתאימות ואב אחד לכולנה¹⁹), היינו, שבני ישראל "לוקחים" כביכול את "אנא נפשי"²⁹, העצם של הקב"ה, שמסר את עצמו – עלידי התורה ("כתבית יבית"²⁹) – לעצם של בני ישראל.

* * *

ט. [אחד המסובים הגיש לכ"ק אדמו"ר קנקן יין, באמרו שמביא "ביכורים". ואמר כ"ק אדמו"ר:]
איתא בגמרא³⁰ "כל המביא דורון לתלמיד חכם כאילו מקריב ביכורים". ובהבאת דורון גופא מצינו עליו מיוחד בנוגע ליי – כדאיתא בגמרא³¹ "הרוצה לנסך יין על גבי המזבח ימלא גרונו של תלמידי חכמים יין".

ויש לבאר שייכות הבאת דורון לתלמיד חכם לעניין הביכורים, והמעלה המיוחדת שביין דווקא.

י. מעלת הביכורים לגבי שאר מתנות כהונה, כמו תרומות ומעשרות:

בתרומות ומעשרות יוצא הכהן אל הגרנות, ובעל השדה אינו מוכרח ליתן לכהן זה דווקא, אלא יכול ליתנו לאיזה כהן שירצה, שהרי יש לו טובת הנאה³². ולאחרי כל זה יכול לתרום כמה שרוצה, שהרי מעיקר הדין חיטה אחת פוטרת את הכרי³³, וגם התורם בעין רעה תרומתו תרומה³⁴.

מה שאין כן ביכורים – שאין מביאים אותם אלא משדות וכרמים שהם מן המוכרח³⁵, ובשדות

(29) שבת קה, א (לגירסת הע"י). וראה גם לקמן סמ"ג.

(30) כתובות קה, ב.

(31) יומא עא, א.

(32) ראה בכורות כו, ב ואילך. רמב"ם הל' תרומות פ"ב הט"ו ואילך.

(33) חולין קלו, ב. ושי"ג. רמב"ם שם רפ"ג.

(34) תרומות פ"א מ"ג. רמב"ם שם ה"ב.

(35) ביכורים פ"א מ"ג. רמב"ם הל' ביכורים פ"ב ה"ג.

וכרמים המוכרחים גופא הרי זה "מראשית כל פרי האדמה"³⁶, "אדם יורד לתוך שדהו ורואה תאנה שבכרה... אומר הרי זה ביכורים"³⁷, וצריך להביאם בעצמו לבית המקדש אל הכהן ולומר מקרא ביכורים, והיה סדר שלם באופן הבאת הביכורים – "השור הולך לפניו וקרניו מצופות זהב וכו' החליל מכה לפניו וכו"³⁸, סדר של שמחה. וכל זה – אף-על-פי שלא היו מקריבים את הביכורים על גבי המזבח,

אלא נותנים אותם לכהן, בשר ודם, שיוכל להיות שמביא הביכורים חושב שגדלה מעלתו ממעלת הכהן (שהרי יש מציאות של כהן גדול עם הארץ שממזר תלמיד חכם גדול ממנו³⁹), ואף-על-פי כן היה מביא הביכורים בשמחה כו'.

ודוגמתו ב"המביא דורון לתלמיד חכם כאילו מקריב ביכורים" – כי, הבאת דורון לתלמיד חכם הוא עניין נתינת צדקה עבור תורה, ובמילא הרי זה על-פי הסדר של תורה שהיא בלי גבול (כמבואר לעיל במאמר⁴⁰), כך שגם הצדקה היא ללא חשבונות,

[שהרי יש אופן של נתינת צדקה על-פי חשבון, ולא עוד אלא שאפילו כאשר נתינת הצדקה היא בשביל להפטר מתשלום מסים, הרי זה נחשב לצדקה, כמו שכתוב⁴¹ "ונגושך צדקה", ויתירה מזה, המאבד סלע ומצטער על אבידתו, ומצאה עני ונתפרנס בה, הרי זה נחשב לצדקה⁴², ומקבל על זה השכר של עולם הבא, לוייתן ושוור הבר כו' – אלא שאין זה דומה לנתינת צדקה ללא חשבונות, בדוגמת מעלת הביכורים לגבי שאר מתנות כהונה],

וכל זה – אף-על-פי שהנתינה היא לתלמיד חכם שאינו אלא בשר ודם, ועד שהנותן יכול לחשוב שמעלתו גדלה יותר ממעלת התלמיד-חכם, ועוד זאת, שהנותן יודע שמצד טבעו של התלמיד-

(36) תבוא כו, ב.

(37) פרש"י עה"פ. ביכורים שם רפ"ג. רמב"ם שם הי"ט.

(38) ביכורים שם מ"ג. רמב"ם שם פ"ד הט"ו.

(39) הוריות יג, א (במשנה).

(40) ד"ה וידבר אלוקים פ"ד ואילך (לעיל ע' 201 ואילך).

(41) ישע"י ס, יז. וראה ב"ב ט, סע"א.

(42) תו"כ ופרש"י ויקרא ה, יז. ספרי ופרש"י תצא כד, יט.

השבועות, לא היתה רוח כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע נוחה מזה!¹¹

יום שלישי

ה' בסיוון, ערב חג השבועות

היו שנים שהרבי אמר שיחה על 'סיום' מסכת סוטה בלילה, בהתוועדות אור לערב יום-טוב. הכנות לחג:

ביום זה יש להתבונן בעניין הקדמת נעשה לנשמע, התבוננות המתאימה שמביאה לידי פועל, ואף שיום זה הוא ערב יום-טוב, הרי ידועה תורת כ"ק מו"ח אדמו"ר שבחג השבועות, ועל-דרך זה בערב (ומעין) חג השבועות, אין שליטה (כל-כך) להצד שכנגד, ולכן הוא זמן המוכשר לעשות הכול לטובת לימוד התורה והעבודה כו'¹².

יש להוסיף ביום זה בכל ג' הקווין תורה, עבודה, וגמילות-חסדים, ובפרט בצדקה – הוספה מיוחדת באופן של "פתיחה חדשה"¹³.

הרגילים בנתינת צדקה בכל יום – בערב חג השבועות זה ייתנו גם בעד חג השבועות. ועל-דרך זה ככל ערב שבת קודש וערב יום-טוב¹⁴.

יש להזכיר¹⁵ אודות נתינת צורכי החג לכל הזקוקים, ובהדגשה יתירה בנוגע לחג השבועות, הן מצד הנותן והן מצד המקבל – "שישמח בו במאכל ומשתה"¹⁶.

חג השבועות היה נקרא בליובאוויטש 'חג המ'צות', כי בו היו באים רבנים [הרב מכונה 'מ'ץ' או 'מו'ץ': מורה-צדק] חסידים לרבי¹⁷.

ברכתו הנהוגה של כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו לחג השבועות: "לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות".

(11) ספר-המנהגים שם, ושי"ג.

(12) 'ספר-המאמרים – מלוקט' ח"ג עמ' קעח.

(13) שם עמ' קעט.

(14) לקוטי-שיחות כרך כח עמ' 315 ס"ג.

(15) 'תורת-מנחם – התוועדויות' תשמ"ג ח"ג עמ' 1536, תשמ"ח ח"ג עמ' 390.

(16) פרש"י, פסחים סח, ב.

(17) ספר-השיחות תרצ"ו עמ' 137 (כנראה שם, החל מזמן הצמח-צדק). ביאור העניין באריכות, בספר-השיחות תש"נ ח"ב עמ' 487 ואילך.

מצווה להסתפר¹⁸ ולטבול לכבוד החג¹⁹. קישוט בית-הכנסת: בבית-המדרש של כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, וכן בקהילות רבות של חב"ד, לא נהגו בשטיחת עשבים והעמדת אילנות לכבוד החג²⁰.

רצוי להשאיר את דלוקה²¹ לצורך בישול והדלקת אש בחג. יש לזכור לכוון את שעון-השבת לתאורה כנדרש בליל שבועות.

הדלקת הנרות:

מדליקים (כמו בערב שבת) בזמן הנקוב בלוחות²². מי שלא הדליקה אז, תדליק בלילה לפני הסעודה (מאז הדולקת לפני החג)²³. המדליקה מברכת (למנהגו – אחר ההדלקה, כמו בשבת²⁴): "להדליק נר של יום-טוב" ו'שהחיינו'. יש אומרים שאיש המדליק, וכן אשה המקדשת לעצמה, לא יברכו 'שהחיינו' בהדלקה אלא רק בקידוש²⁵.

(18) אם שערות ראשו גדולות, מצווה להסתפר לכבוד יום-טוב (שו"ע ס' תקל"א ס"א. וראה משנה-ברורה שם בשער-הציון ס"ק א, ובס' חוה"מ כהלכתו רפ"ג ובהערות).

(19) הטבילה – מחצות היום ומעלה, לקוטי-דיבורים ח"ג עמ' 865. ועיין אלף-המגן למטה-אפרים ס' תקפ"א ס"ק קכא. ליקוטי-מהר"ח ח"ב דף ז, ב.

(20) אם כי מנהגים אלו (עשבים – שגדלו סביב הריסיני, ואילנות – להזכיר שבעצרת נידונין על פירות האילן ויתפללו עליהם) הובאו בשו"ע אדה"ז ס' תצד ס"ד-ט"ו, ואף בלוח כולל-חב"ד – 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' רצג, וע"ש.

(21) אם כי 'נר נשמה' ממש, אין מדליקין כלל לימי 'זכור' למנהגו – המלך-במסיבו ח"א עמ' שכא, 'אוצר מנהגי חב"ד' אלול-תשרי עמ' רכד.

(22) כמנהגו בכל ערב יו"ט, וכדמוכח בהתוועדויות תשמ"ט ח"ג עמ' 209 (ע"פ ההקלטה), שם מדבר הרבי על "הדלקה בעש"ק... ובפרט בערב יו"ט הבעל"ט 'זמן מתן תורתנו...'. ומוסיף בהערה 25, "לא רק מתחילת המעלת-לעת, כי אם עוד לפני הקידוש ואפילו תפילת ערבית, ובפרט שההדלקה היא עוד לפני שהבעל מתפלל מנחה בבית-הכנסת". ואם היה המנהג שונה בחג השבועות, ללא ספק היה הרבי מזכיר זאת. ודלא כמ"ש בלוח עץ חיים ובפסקי תשובות (תצד, ב) שמצד 'תמימות' מדליקים (ובפרט שמברכות 'שהחיינו' על עיצומו של יום) בערב שבועות רק אחרי צאת הכוכבים. וראה בנטעי גבריאל הל' חג השבועות, בשו"ת שבסוף הספר סו"ס ג.

(23) הקדמת (בן) הדרישה לטור יו"ד ח"א. מטה-אפרים תרכ"ה סל"ג. פסק הגאון בעל 'תורת-חסד', וכן מוכח בלקוטי-שיחות כרך כד עמ' 297 הערה 69 – 'קיצור דיני נש"ק' עמ' לו.

(24) שו"ע אדה"ז ס' רסג ס"ח, משום לא פלוג.

(25) ע"פ שחל בשבת פכ"ב ס"ז. בלוח כולל-חב"ד ער"ה נאמר

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת במדבר

ב' בסיוון, "יום המיוחס".

תפילת שחרית:

אין אומרים 'אב הרחמים'.

הכנות למתן תורה:

"ההכנה העיקרית לקבלת התורה היא עליידי לימוד התורה [ובפרט הלכות החג, כולל ובמיוחד - לימוד... העניין דמתן תורה (הן בנגלה דתורה והן בתורת החסידות... שעליידי זה ניתוסף בתשוקה והגעגועים לקבלת התורה)², וכן עליידי ההוספה באהבת ישראל ואחדות ישראל; קבלת החלטות טובות להוסיף בלימוד נגלה ופנימיות התורה, הלכות פסוקות, ובפרט בלימוד ספר הי"ד להרמב"ם³.

"בקשה נפשית: ביום השבת הבא עלינו לטובה⁴... בעלות המנחה... יתאספו בכל מקום ומקום רבים מישראל, אנשים ונשים וטף... להתוועדות רעים, עד לסעודה כפשוטה ("גדולה לגימה שמקרבת") - אנשים לחוד ונשים לחוד (כמובן וגם פשוט), שבה ידברו דברי תורה בכלל, ובמיוחד - בענייני אהבת ישראל ואחדות ישראל⁵."

צריכים לארגן 'כינוסים' של [אנשים, של נשים⁶, ובפרט של] ילדי ישראל, 'צבאות ה', בקשר ל'זמן מתן תורתנו': לפני מתן תורה - בתורת הכנה למתן תורה, ב'זמן מתן תורתנו' עצמו... וכן לאחר מתן תורה - בימי התשלומין.

ככינוסים אלו [עד סיום חג השבועות] ובכל מקום יש להודיע ולפרסם שכל ילדי ישראל יגיעו לקריאת התורה דחג השבועות⁷.

תפילת מנחה: אין אומרים 'צדקתך'. בקריאת התורה, וכן בימי שני וחמישי הבאים, קוראים בפרשת נשא, ומסיימים את קריאת השלישי: "זאת עבודת... בני מררי... אהרון הכהן" (ד, לג)⁸.

מוצאי שבת קודש: אין אומרים 'יהי נועם', ואתה קדוש⁹.

אין מתענים עד אחרי חג השבועות, אלא חתן ביום חופתו¹⁰.

יום ראשון

ג' בסיוון

תחילת שלושת ימי ההגבלה.

כשהסתפרו בימי הגבלה, קודם ערב חג

בשיחה המונית: מובן וגם פשוט - שצריך להיות המשך מתאים לכל זה (ובאופן דמיליטרי בקודש) לאחר השבת קודש - וביתר שאת וביתר עוז במקומות שעדיין לא עשו בכל זה מאיזה סיבה שתהיה" (לקוטי שיחות חלק כח עמ' 239).
6) 'התוועדות' תשמ"ח שם.
7) בחומר ההסברה שפירסמו בני. בשנת תשמ"מ בנושא זה, כתבו שיביאו כל ילד "מבן חודש ומעלה". ושאל הרבי מדוע לא הוסיפו "אם הבריאות מרשה לו".
8) ספר המנהגים עמ' 14.
9) שו"ע אדה"ז סי' רצה ס"ג. לוח כולל חב"ד.
10) שו"ע אדה"ז סי' תצד ס"ב, מג"א סי' תקע ס"ק א. לוח כולל חב"ד.

הכם ש'נוקם ונוטר כנחש'⁴³ לא יקבל תודה עבור הדורו... שהרי התלמיד חכם חושב שכיון ש'מאן מלכי רבנן'⁴⁴ הרי כל העולם משועבד אליו ומגיע לו הכול... ואף על פי כן נותן צדקה ללא חשבונות, ונותן בשמחה.

ועניין זה שפועל בעצמו ליתן צדקה עבור תורה ללא חשבונות, ומתוך שמחה, עם היותו קשור עם גוף ונפש הבהמית, עם בני ביתו וחלקו בעולם - הרי זה רק מצד עצם הנשמה שהיא מושרשת בעצמות, ולכן נעשית עבודתו כפי שנדרש מצד בעל הרצון, כיון שאינו מציאות בפני עצמו אלא הוא בתכלית הביטול לבעל הרצון.

ועניין זה מרומז ב'מלא גרונו של תלמידי חכמים יין' - כי ענינו של יין הוא גילוי ההעלם, כמו שכתוב⁴⁵ "נכנס יין יצא סוד", וכפי שמצינו⁴⁶ ש'אגברו חמרא אדרדקי'. כיון דאיבסום פתחו ואמרו אין בן דוד בא עד וכו'" (על דרך ש"אתו דרדקי... ואמרו מילי דאפילו בימי יהושע בן נון⁴⁷ לא איתמר כוותיהו⁴⁸), שזהו מצד מעלת היין שעליידי זה יצא סוד, ובנדון דידן - גילוי הסוד שבנשמה, ועד לסוד שבסוד, שזהו עצם הנשמה.

א. ולהעיר מהסיפור⁴⁹ שפעם הלכו חסידים לאדמו"ר הזקן, ובלכתם בדרך היתוספו אליהם עוד חסידים מכמה וכמה מקומות, עד שהתקבצו אלפים אלפים חסידים, ולקחו שור וציפו קרניו בזהב, כסדר הבאת הביכורים ש"השור הולך לפנייהם וקרניו מצופין זהב", וכך באו לאדמו"ר

43) יומא כג, רע"א.
44) ראה גיטין סב, סע"א. זח"ג רנג, ב (ברע"מ).
45) עירובין סה, סע"א. סנהדרין לח, רע"א. ועוד.
46) סנהדרין שם.
47) בימי יהושע דייקא, כי בימי משה ידעו כל הענינים, שהרי כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש נאמר למשה מסיני (ראה מגילה יט, ב. ירושלמי פאה פ"ב ה"ד. שמו"ר רפמ"ז. ועוד).
48) שבת קד, א.
49) ראה 'רשימות' חוברת ח ע' 22. יד ע' 26. שיחת יום ב' דחג השבועות תרצ"ט ס"ז (סה"ש תרצ"ט ע' 337). - כ"ק אדמו"ר אמר שכללות הסיפור שמע מאדמו"ר מהוריי"צ, ופרטי הדברים שמע מחסידים.

הזקן.

כאשר אדמו"ר הזקן ראה אותם מהחלון, נכנס לחדרו, התגלגל ("האָט זיך פֿאַרקייקלט") על הארץ ואמר: מה⁵⁰ הם רוצים ממני?! וענתה זוגתו הרבנית: הם רוצים שתאמר להם מה ששמעת מהרבי שלך. ואמר אדמו"ר הזקן: אם כן, אמר להם עוד ועוד ("איך וועל זיי זאָגן און זאָגן"). ואז אמר אדמו"ר הזקן תורה, ופירש מה שנאמר בהבאת ביכורים "והחליל מכה לפניהם", ש"חליל" הוא מלשון חלל ומקום פנוי, ו"מכה" מלשון כהה ("טונקל"), וזהו "החליל מכה לפניהם", שהחלל ומקום פנוי נעשה כהה לפני מביאי הביכורים, מצד גודל העילוי בהבאת ביכורים.

והיינו, שעליידי עניין הבאת ביכורים היתוספו עניינים חדשים בתורת החסידות.

ב. ועליידי זה יובן הקשר והשייכות של עניין הביכורים לחג השבועות, שנקרא חג הביכורים⁵¹: ביכורים⁵² - שנקראים "ראשית" - קאי על נשמות ישראל, כמאמר רז"ל⁵³ בראשית בשביל ישראל שנקראים ראשית, לפי שמחשבתן של ישראל - עצם הנשמה - קדמה לכל דבר⁵⁴, אפילו לתורה, ובשבילם היתה התהוות הבריאה, ובשבילם היה עניין מתן תורה.

וזוהי שייכות הביכורים לחג השבועות - כיון שהמשכת כתר תורה בחג השבועות⁵⁵ היא מצד מעלתם של ישראל, עצם הנשמה, שזהו עניין הביכורים.

(קטעים מהתוועדות יום ב' חג השבועות ה'תשי"ג. תורת מנחם כרך ח עמ' 210-206, 213-216)

מאכלי חלב בחג השבועות (ב)

מנהג המדגיש את הצורך להוסיף בלימוד פנימיות התורה • כיצד הטעם והריבוי במנהגי ישראל הם חלק מהעונג של קבלת התורה, ומה הקשר של תענוג זה להקרבת שתי הלחם בחג השבועות • ציון מקורות בדרך אפשר למנהגו של הרבי לאכול חלבי גם ביום-טוב שני של גלויות • רשימה שנייה

מנהג ישראל ("כי הרבה טעמים"). גם בהם יש את הטעם (עריבות ומתיקות) שבתורה, וממילא יש בהם גם עניין הריבוי ("הרבה טעמים"), שזהו הריבוי שבתורה מצד עניין ההבנה וההשגה והתענוג כנ"ל. אם כן, קבלת התורה בשמחה ועונג, כוללת גם את מנהגי ישראל שהם בכלל תורה, עם "הרבה טעמים".

מנהג רבותינו נשיאינו

בשנת תשי"א סיפר הרבי (תורת מנחם כרך ג' עמ' 125):

בעת הסעודה החלבית – בחג השבועות – היו הרבנים האורחים שהגיעו לשהות במחיצת הצמח צדק מציעים בפניו שאלותיהם בעניני הלכה, ובמשך [כחמישים רגעים היה הצמח צדק משיב על כל שאלותיהם.

סעודה זו התקיימה – כדברי הרבי (שם) – ביום א' דחג השבועות (וכך הוא גם באיגרת כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ – אגרות קודש כרך ח' עמ' תצט; אבל ראה ב'רשימות היומן' (תרצ"א) עמ' רה, אגרות קודש מוהרי"צ ח"ו עמ' קע"ב – שסעודה זו התקיימה ביום השני; ב'ספר השיחות תרצ"ו עמ' 138 נזכר סתם חג השבועות) ברם הרבי גילה לראשונה שמדובר היה בסעודה חלבית!

ביומנו משנת תרצ"א ציין הרבי את הנהגת

במנהג אכילת מאכלי חלב בחג השבועות מרומזת גם הדגשה מיוחדת לגבי ההוספה הנדרשת בפנימיות התורה – כך הסביר הרבי בשבת קודש פרשת במדבר ב' סיון תש"נ (התוועדיות תש"נ כרך ג' עמ' 252). זאת, על-פי הרמז (כל בו סנ"ב. ועוד) שהתורה נמשלה לחלב ולדבש, עניין הבולט במיוחד בפנימיות התורה, כדרשת חז"ל (חגיגה יג, א) על הפסוק (שיר השירים ד, יא) "דבש וחלב תחת לשונך", "דברים המתוקין מדבש וחלב יהיו תחת לשונך".

מנהגי ישראל וקבלת התורה

במהלך התוועדות יום שני של חג השבועות תשכ"ה הקדיש הרבי לפחות שתי שיחות (תורת מנחם כרך מג עמ' 375 ואילך) לביאור עניין אכילת מאכלי חלב ודיוק לשון אדמו"ר הזקן "מנהג אבותינו תורה היא כי הרבה טעמים נאמרו עליו" [לא כדברי המגן אברהם שכתב תחילה "יש הרבה טעמים" ומוסיף: "ומנהג אבותינו תורה היא"]. הנה תמצית הדברים:

אכילת מאכלי חלב בחג השבועות קשורה עם עריבות ומתיקות התורה, שנמשלה לחלב ודבש ("דבש וחלב תחת לשונך"), שזהו העונג שבתורה מחמת הלימוד, הבנת והשגת התורה. מעלה זו שבתורה – מדגיש רבינו הזקן – היא גם בענייני

חותנו אדמו"ר מהוריי"צ:

נכנס להרבנית הזקנה [=אמו הרבנית שטערנא שרה] ת' לקידוש. אכל מאכלי חלב. [מלבד המובא לעיל לא ידועים עוד פרטים על הנהגת רבותינו נשיאינו במשך הדורות בעניין זה. אך אולי זכר לדבר נמצא ב'האח' מיום ג' פ' נשא ה' סיון תער"ב, שם מופיע מאמר ראשי – מעין סיפור עם מדרשים לילדים על מתן תורה – ובסיומו מתאר איך זירז משה רבינו את הנשים להתכונן לקבלת התורה: "מיד התחילו הנשים לחלוב את פרותיהן, להתיך את החמאה, וללוש לחמניות שמנות וערכות ולביבות של גבינה וחמאה לכבוד קבלת התורה"].

ב'אוצר מנהגי חב"ד – שבועות' (עמ' שז) כתב: "אחר תפילת שחרית היו מכניסים לחדרו של כ"ק אדמו"ר מאכלי חלב (מאפה "מזונות" של חלב ושתייה). כעבור לא פחות משעה היה סועד את סעודת החג". ועוד שם משמו של נאמן 770 הרה"ח ר' מאיר הארליג שי' (עמ' שט):

"פעם חשבו להקדים את סעודת החג של היום השני, אך כשנכנסו אל כ"ק אדמו"ר להודיעו על כך, התברר שהרבי נוהג לאכול מאכלי חלב גם ביום השני של שבועות, ולא היה יכול להקדים את סעודת החג".

וב'התקשרות' גיליון תתקה עמ' 10 הובא מרשימת המזכיר הרה"ג הרה"ח ר' יהודה לייב גרונר:

"במשך עשיריות בשנים זכיתי להכניס לכ"ק אדמו"ר סעודה החלבית ביום א' דחג השבועות. ואף פעם לא היה לחם אלא מזונות [שמעתי שכן נהג גם כ"ק אדמו"ר הרי"צ נ"ע]."

ואילו כ"הוראה לרבים" כנראה הדגיש הרבי (ראה התוועדיות תנש"א כרך ג' עמ' 297 הערה 33): "אכילת מאכלי חלב בחג השבועות – ביום הראשון (דווקא) שבו קורין עשרת הדברות". (וראה להלן משיחת חג השבועות תשל"ט).

כן הובא בלוח ילקוט יומי – לוח שנת תש"ג – שהופיע מטעם ה'מרכז לעניני חינוך' בעריכת

הרבי (ועכ"פ בפיקוחו האישי) ובו נאמר ביום רביעי ו' סיון: "נהוג לאכול מאכלי חלב, כעבור כשעה אחר כך, סעודת יום טוב בבשר וכו".

בלוח הנ"ל לשנת תש"ד הדברים זהים: "נהוג לאכול מאכלי חלב וכעבור כשעה – סעודת יום טוב עם בשר וכו".

אמנם, כמה מקורות ופוסקים יש (צוינו ב'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' שט) למנהג לאכול מאכלי חלב גם ביום השני של חג השבועות.

ולכאורה יש להוסיף מקור (או מעין זכר לדבר) על פי דברי המהרי"ל (אבי מנהגי אשכנז) בהלכות שבועות:

"מהר"י סגל היה מורה היתר לאכול החלב שנתחלבה ביום ראשון של שבועות, או בשבת שלפניו ה' סיון על-ידי גוי לאוכלה ביום שני של שבועות".

[וראה גם 'אהלי שם' כרך ו"א עמ' רה סעיף 4 מדברי הגאון ר' אברהם אבלי: היה ראוי להיות מנהג [זה] גם-כן ביום ב' והוא העיקר, דהא בז' סיון ניתנה התורה.

ואולי רמז הרבי למנהגו בהתוועדות יום ב' דחג השבועות תשל"ט סעיף י"ד (שיחות קודש תשל"ט כרך ג' עמ' 67), אז אמר:

מאמר רבותינו זכרונם לברכה "דכולי-עלמא בשבת ניתנה תורה לישראל" (שבת פ"ב, מהוה את אחד הטעמים למנהג שאוכלים בחג השבועות מאכלי חלב – משום שמתן תורה היה בשבת ואז נהייתה "שאלה" על השחיטה והכלים שהיו קודם מתן תורה, ובשבת לא יכלו לעשות מאומה, ונאלצו לאכול מאכלי חלב.

בזמן הזה לא יכול יום ראשון של חג השבועות לחול בשבת (ורק בזמן שהיו מקדשין על פי הראיה, כשיטת אדמו"ר הזקן), ורק בקביעות שנה זו שיום שני של שבועות חל בשבת שאז "בשבת ניתנה תורה לישראל" בגלוי, והרי גם הוא קשור ב"זמן מתן תורתנו", נוסף להיותו יום-טוב שני של גלויות.

[לשלימות יתר ראה בנאסף ב'אהלי-שם' כרך ו"א עמ' רא ואילך].